

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Organisation
for Animal Health
Founded as OIE

Funded by
the European Union

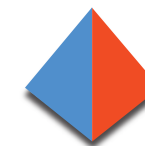
1. GF-TADs Regionalna Konferencija u Evropskom regionu

Stalna Grupa Ekspertata za Besnilo
u Evropi: Napredak u vakcinaciji i
kontroli besnila kod članica,
2017 - 2024

Dr Anne Meyer, Episystemic

22-25/Septembar/2025, Beograd, Srbija

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

GF-TADs

GLOBAL FRAMEWORK FOR THE
PROGRESSIVE CONTROL OF
TRANSBOUNDARY ANIMAL DISEASES

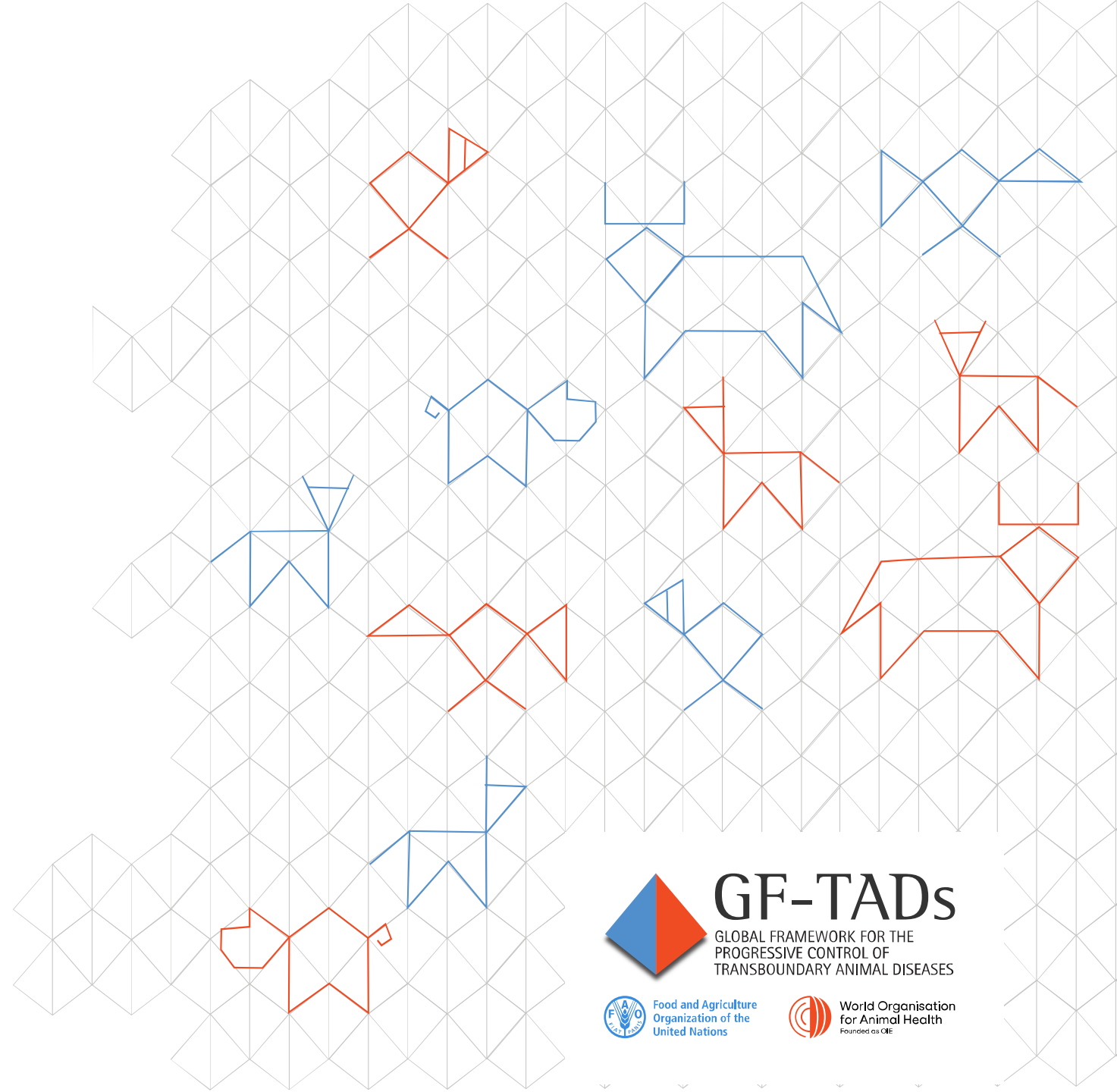

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Organisation
for Animal Health
Founded as OIE

Uvod

GF-TADs

GLOBAL FRAMEWORK FOR THE
PROGRESSIVE CONTROL OF
TRANSBOUNDARY ANIMAL DISEASES

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Organisation
for Animal Health
Founded as OIE

Ciljevi

Cilj ovog projekta su da se:

- Analiziraju epidemiološki podaci o besnilu i podaci o vakcinaciji od članova SGE za besnilo u Evropi
- Opše evolucija situacije u regionu.

=> Pomoć u identifikaciji sledećih koraka za kampanju eliminacije.

Ova analiza i izveštaj su proizvedeni u okviru Sporazuma o uslugama Svetske organizacije za zdravlje životinja (WOAH) broj BE/s-COS2025/1 i finansirani su sredstvima Evropske unije. Sadržaj ovog dokumenta je odgovornost autora i ne odražava nužno stavove WOAH i/ili Evropske unije.

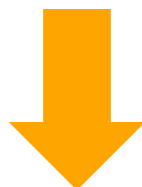
Napomena u vezi sa Kosovom: Ova oznaka ne prejudicira status Kosova i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti UN 1244/1999 i Mišljenjem MSP o proglašenju nezavisnosti Kosova.

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

Upravljanje podacima

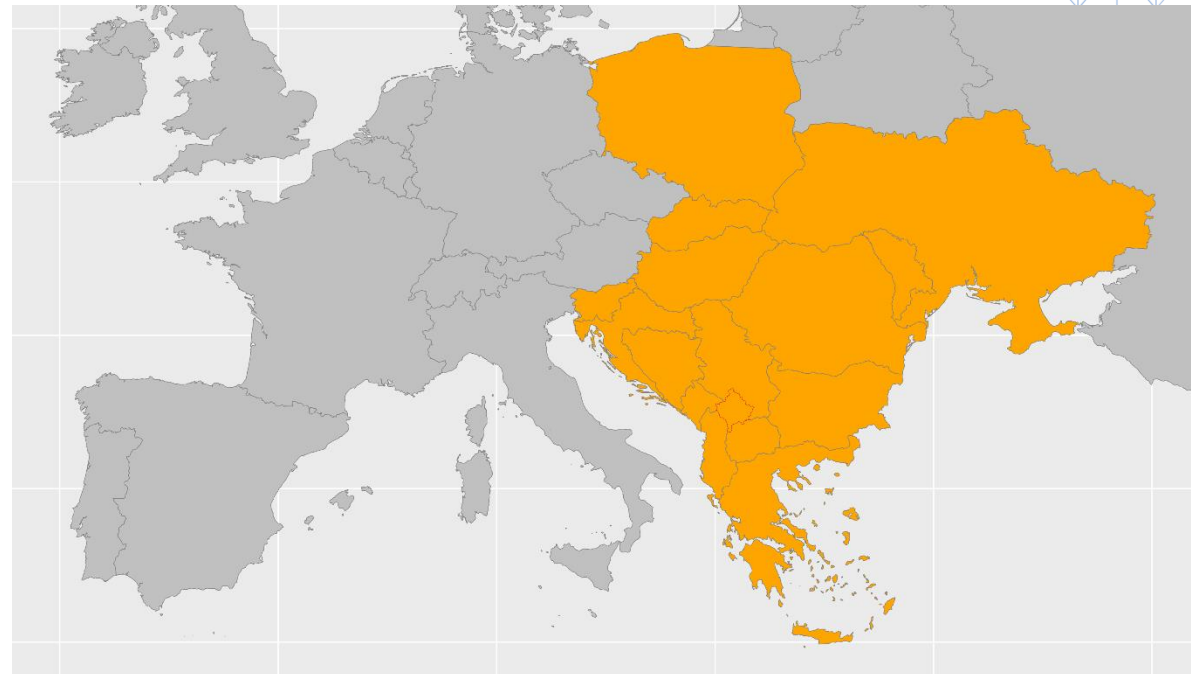
Izvori podataka:

- PowerPoint prezentacije koje su članovi SGE predstavili na godišnjim sastancima od 2019. do 2024. godine.
- Word upitnici koje su članovi SGE postepeno popunjavali.
- WAHIS podaci o slučajevima besnila (INFUR / SMR).

Prikupljeni i očišćeni podaci:

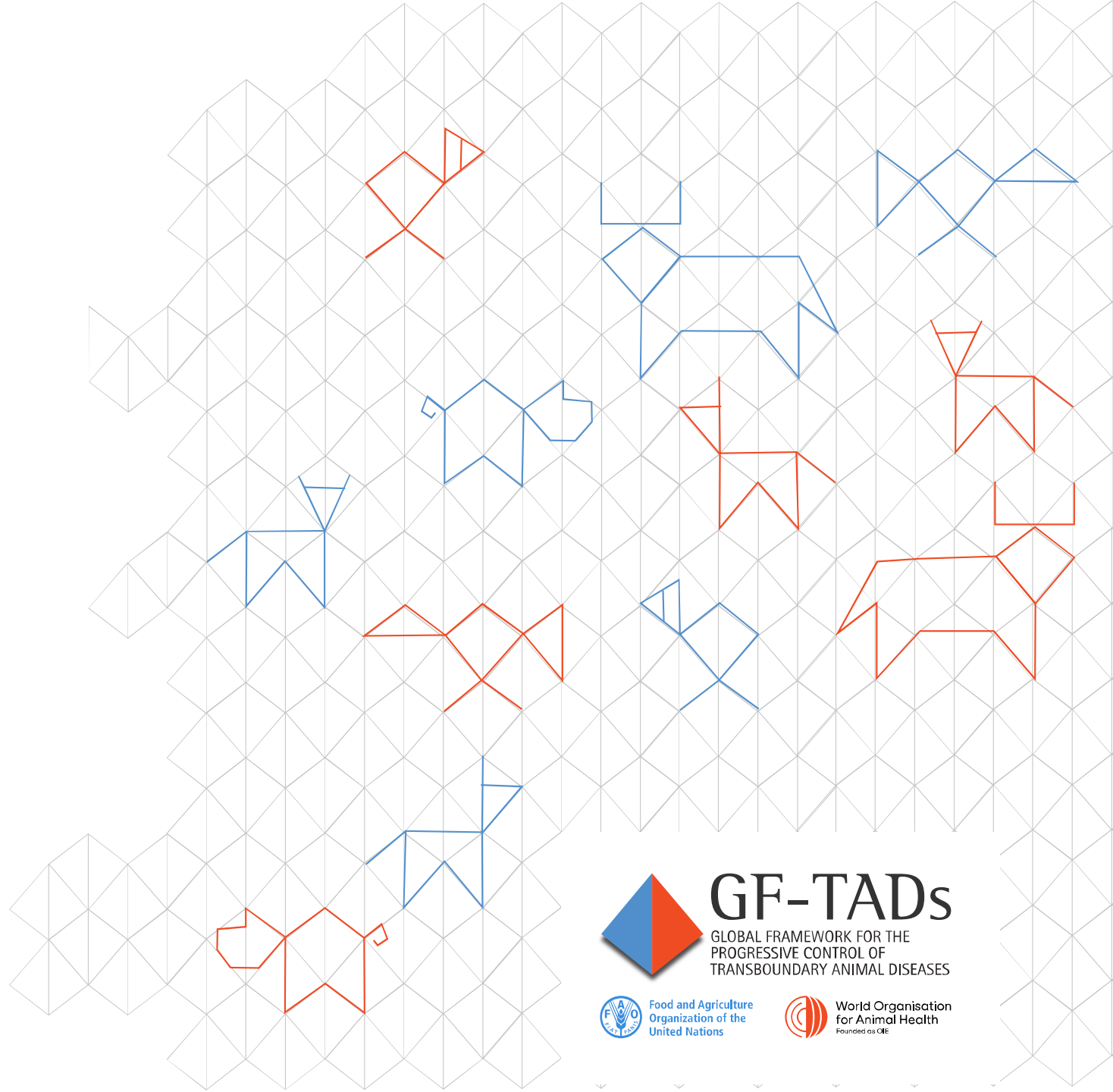
- Opšti podaci o ORV kampanjama (po godinama) → 2010-2024
- Detaljni podaci o ORV kampanjama (po kampanji) → 2017-2024
- Podaci o PVM i aktivnom nadzoru (po godinama) → 2017-2024
- Podaci o pasivnom nadzoru (po godinama) → 2017-2024
- Podaci o slučajevima (po godinama) → 2005-2024

Napomene:

- "Slučajevi" naspram "izbijanja".
- Rezultati prikazani u ovoj prezentaciji su još uvek u procesu verifikacije od strane članova SGE i možda ne predstavljaju pravi broj slučajeva.
- WAHIS baza podataka je preuzeta 19. maja i ne uzima u obzir izmene ili ispravke koje su članovi dostavili nakon ovog datuma.

Resultati: Deo 1 – Nadzor nad Besnilom

GF-TADS

GLOBAL FRAMEWORK FOR THE
PROGRESSIVE CONTROL OF
TRANSBOUNDARY ANIMAL DISEASES

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Organisation
for Animal Health
Founded as OIE

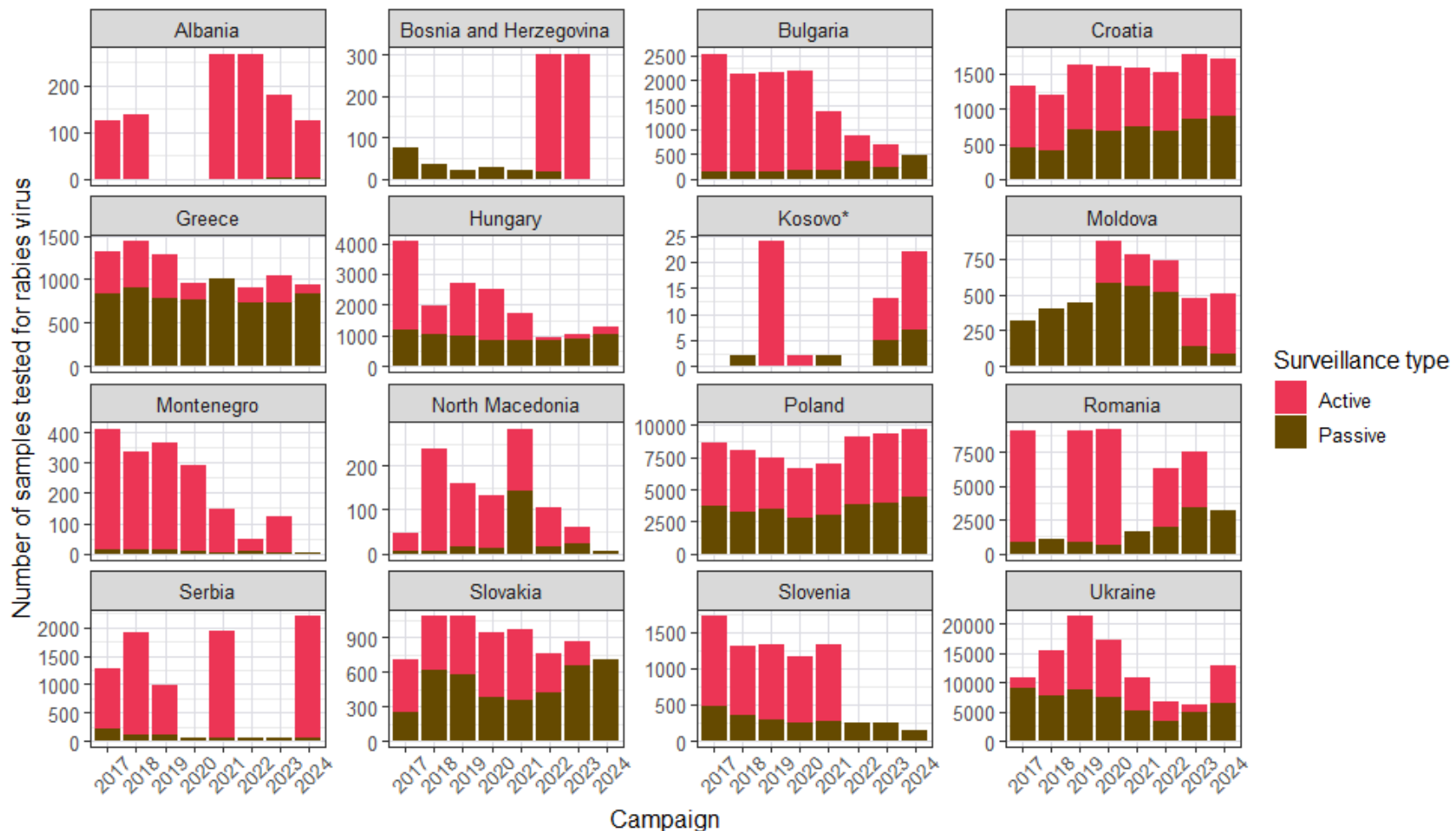
Broj testiranih uzoraka

2017-2024: skoro 300,000 uzoraka je testirano

57% ovih uzoraka potiče iz aktivnog nadzora

Prosečan broj testiranih uzoraka: 1.7 uzoraka na 100 km²

Bez naznačene lokacije porekla unutar teritorija.

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

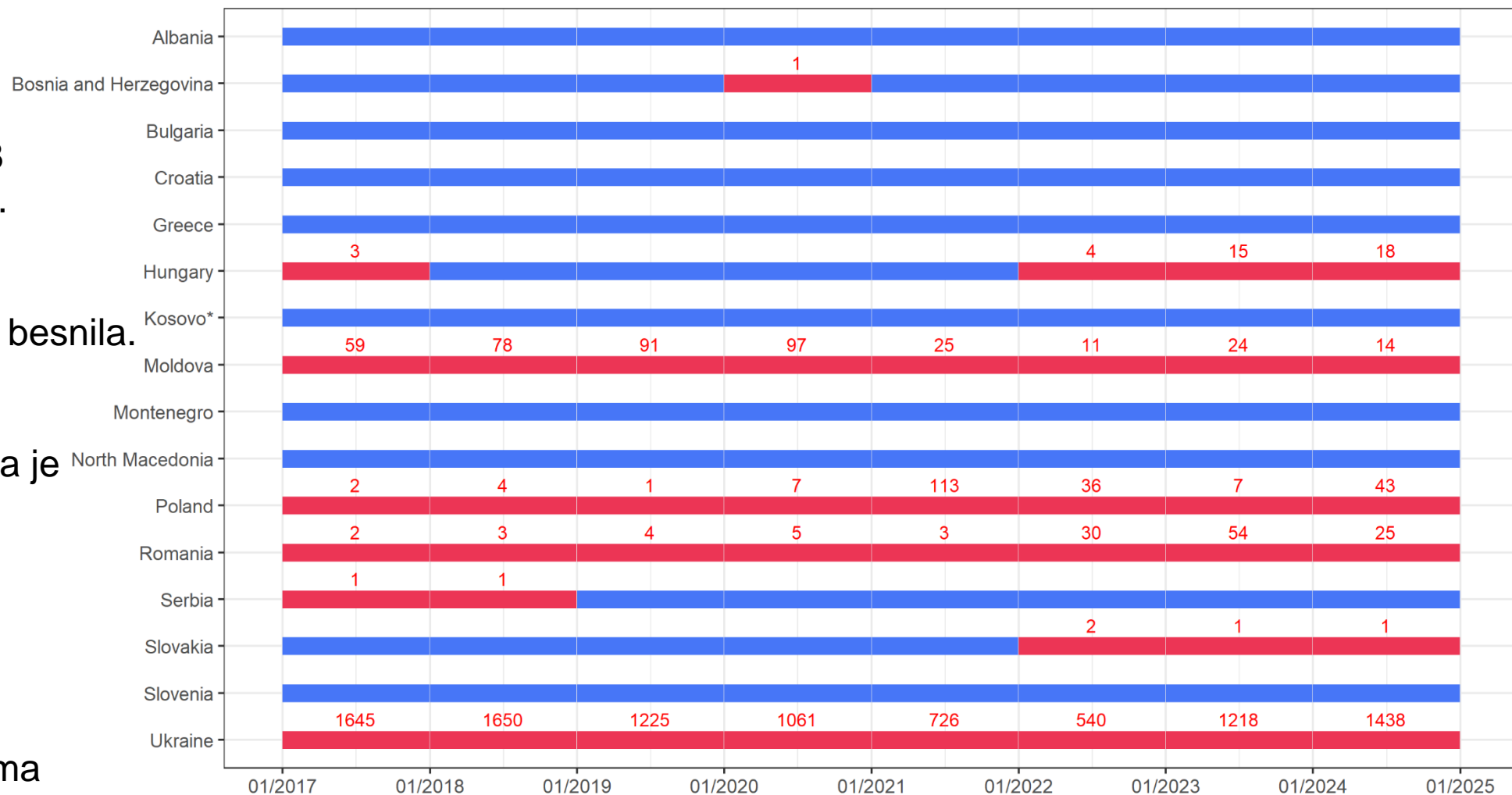
Broj slučajeva besnila: SGE podaci

Besnilo je otkriveno kod 8 članica SGE (2017-2024).

Ukupno 10.288 slučajeva besnila.

Većina slučajeva otkrivena je pasivnim nadzorom (81%):

- 75% u Mađarskoj
- 80% u Ukrajini
- 95% u Rumuniji
- > 99% na ostalim mestima

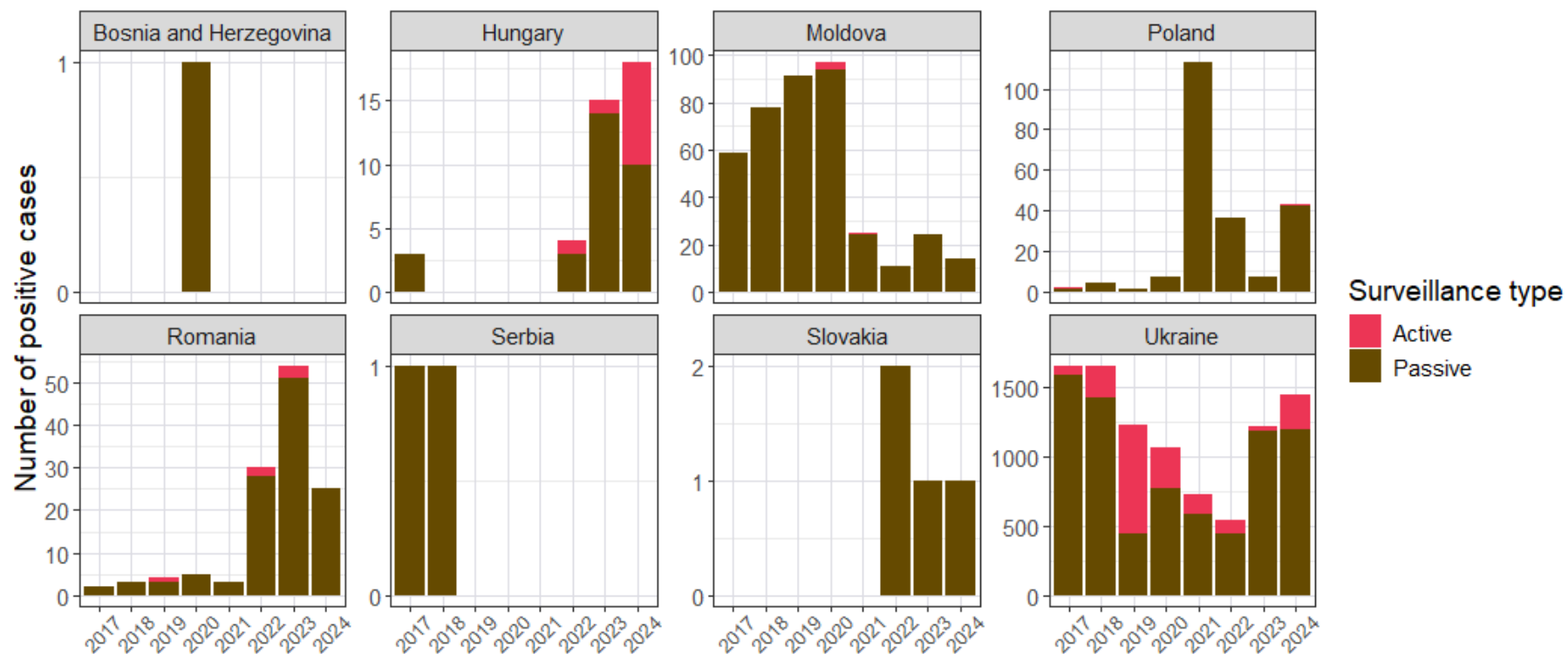

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

Broj slučajeva besnila: SGE podaci

Uglavnom, tri epidemiološke situacije:

- Sporadični slučajevi: Bosna i Hercegovina, Srbija, Slovačka.
- Nedavni porast broja slučajeva: Mađarska, Poljska, Rumunija, Ukrajina.
- Nedavni pad broja slučajeva: Moldavija.

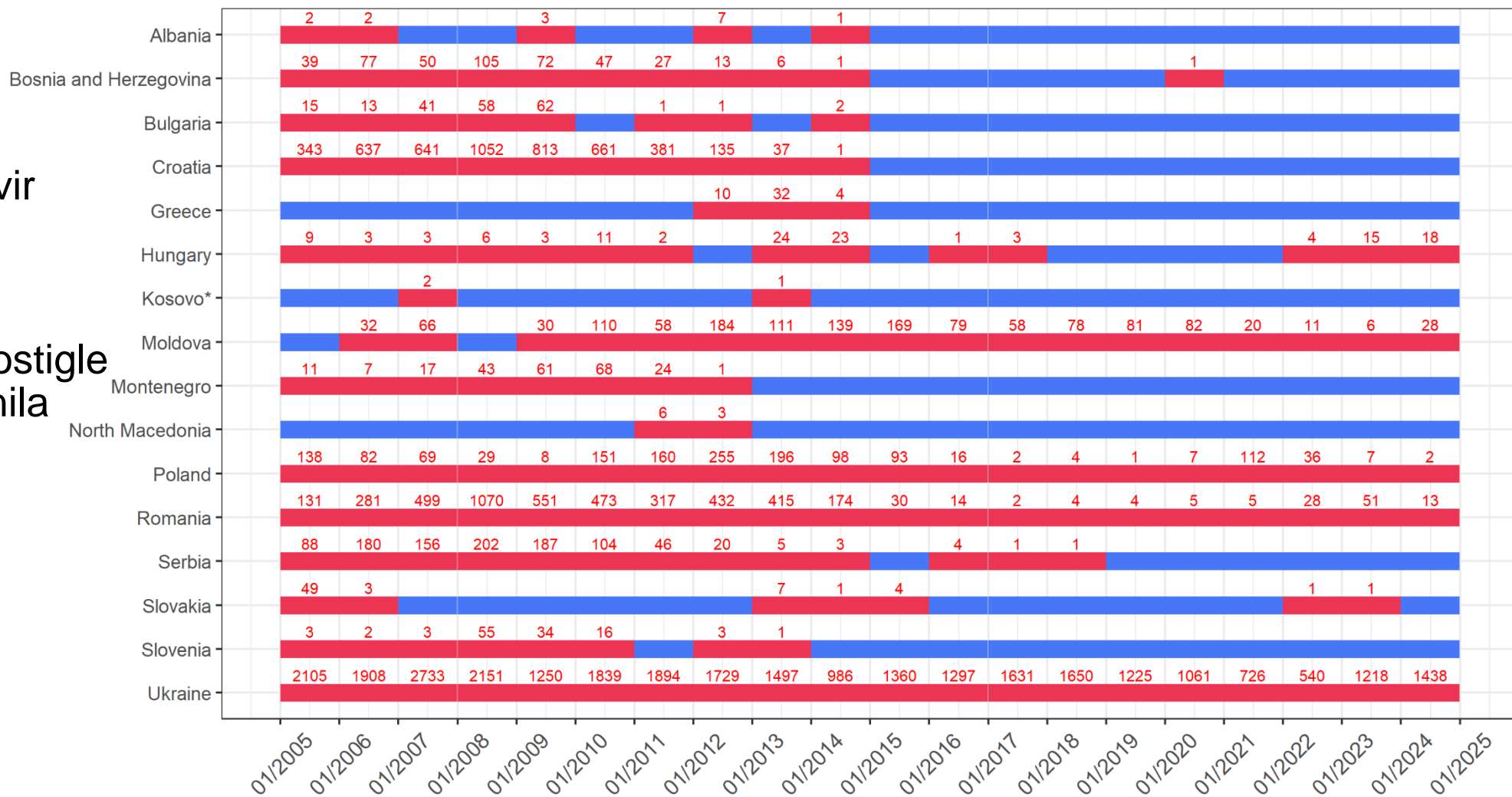

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

Broj slučajeva besnila na osnovu WAHIS podataka.

(1) Duži vremenski okvir

Mnoge članice SGE postigle su nula slučajeva besnila pre 2017. godine.

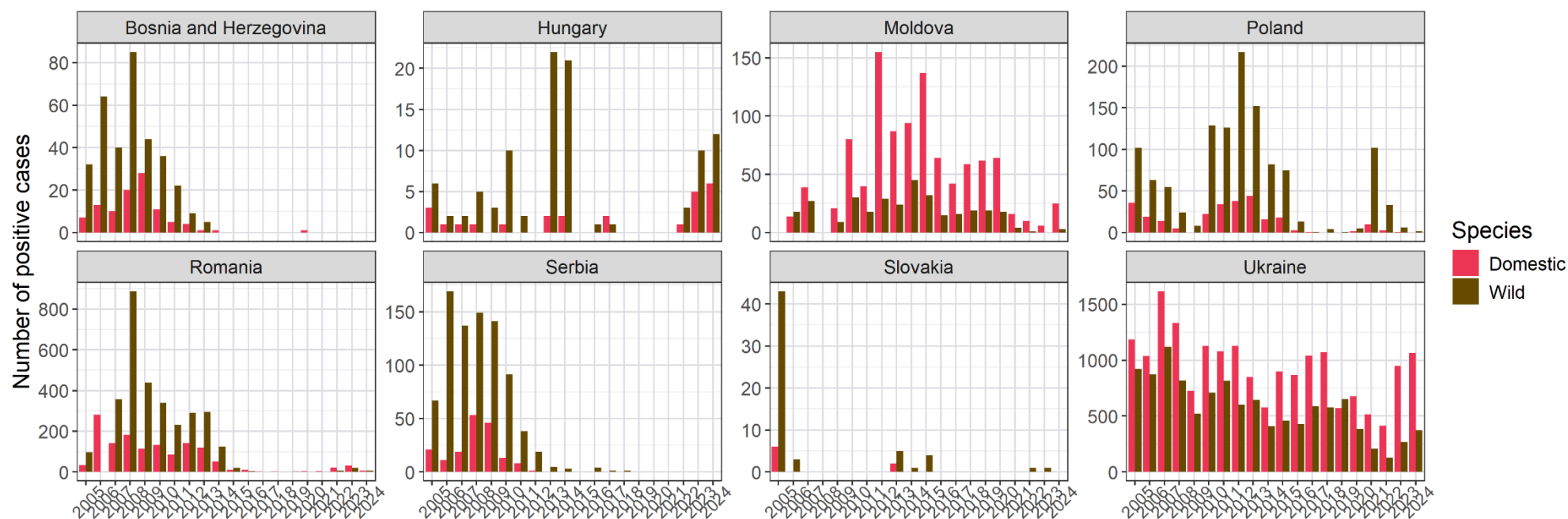

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

Broj slučajeva besnila na osnovu WAHIS podataka.

(2) Raspodela slučajeva između domaćih i divljih životinja

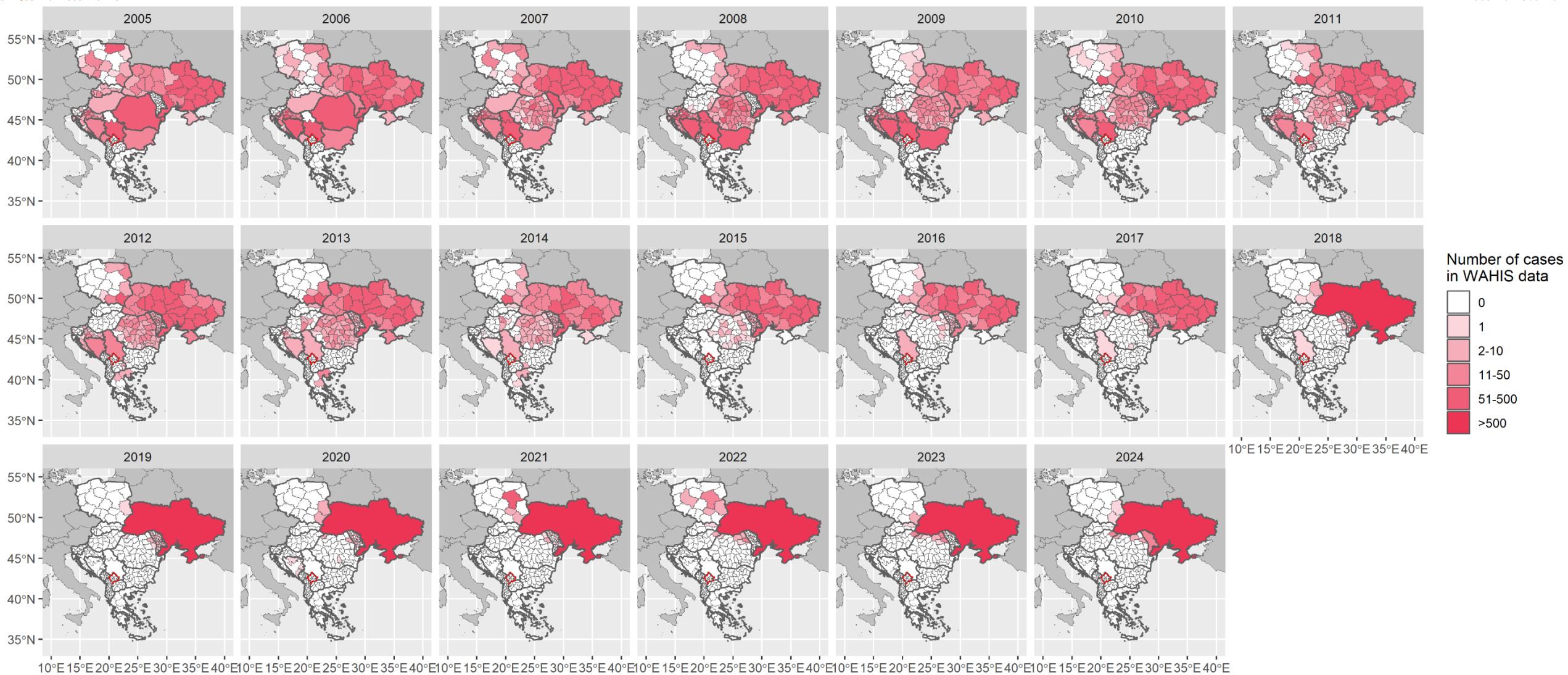
- Proporcija slučajeva kod domaćih životinja: 10% u Poljskoj, 34% u Mađarskoj, 66% u Rumuniji i Ukrajini, i 78% u Moldaviji.
- Trend rasta u Ukrajini i Moldaviji.

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

Broj slučajeva besnila na osnovu WAHIS podataka.

(3) Raspodela slučajeva na subnacionalnom nivou

Pregled epidemiološke situacije, zaključno sa 2024. godinom

Grupa	SGE Članica	Godina poslednjeg slučaja besnila	Članstvo u EU	Status prema EU propisima	WOAH samodeklaracija slobode
Bolest prisutna	Ukrajina	<i>Not applicable</i>	Ne	<i>Nije primenljivo</i>	Ne
	Moldavija	<i>Not applicable</i>	Ne	<i>Nije primenljivo</i>	Ne
Bolest prisutna samo u nekim područjima	Mađarska	<i>Not applicable</i>	Da	Slobodna od besnila osim okruga Sabolč-Satmar-Bereg	Ne
	Poljska	<i>Not applicable</i>	Da	Slobodna od besnila u većini okruga	Ne
	Rumunija	<i>Not applicable</i>	Da	Nije slobodna od besnila	Ne
	Slovačka	<i>Not applicable</i>	Da	Slobodna od besnila osim u nekim delovima	Ne
Nema slučajeva u poslednje četiri godine (2021-2024)	Albanija	2014	Ne	<i>Nije primenljivo</i>	Ne
	Bosna i Hercegovina	2020	Ne	<i>Nije primenljivo</i>	Ne
	Bugarska	2014	Da	Slobodna od besnila	2022
	Hrvatska	2014	Da	Slobodna od besnila	Ne
	Grčka	2014	Da	Slobodna od besnila	2024
	Kosovo*	2013	Ne	<i>Nije primenljivo</i>	Ne
	Crna Gora	2012	Ne	<i>Nije primenljivo</i>	2022
	Severna Makedonija	2012	Ne	<i>Nije primenljivo</i>	Ne
	Srbija	2018	Ne	<i>Nije primenljivo</i>	Ne
Slovenija	2013	Da	Slobodna od besnila	2016	

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

Sažetak epidemiološke situacije, stanje u 2024. godini

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

Rezultati: Deo 2 – oralna vakcinacija protiv Besnila (ORV)

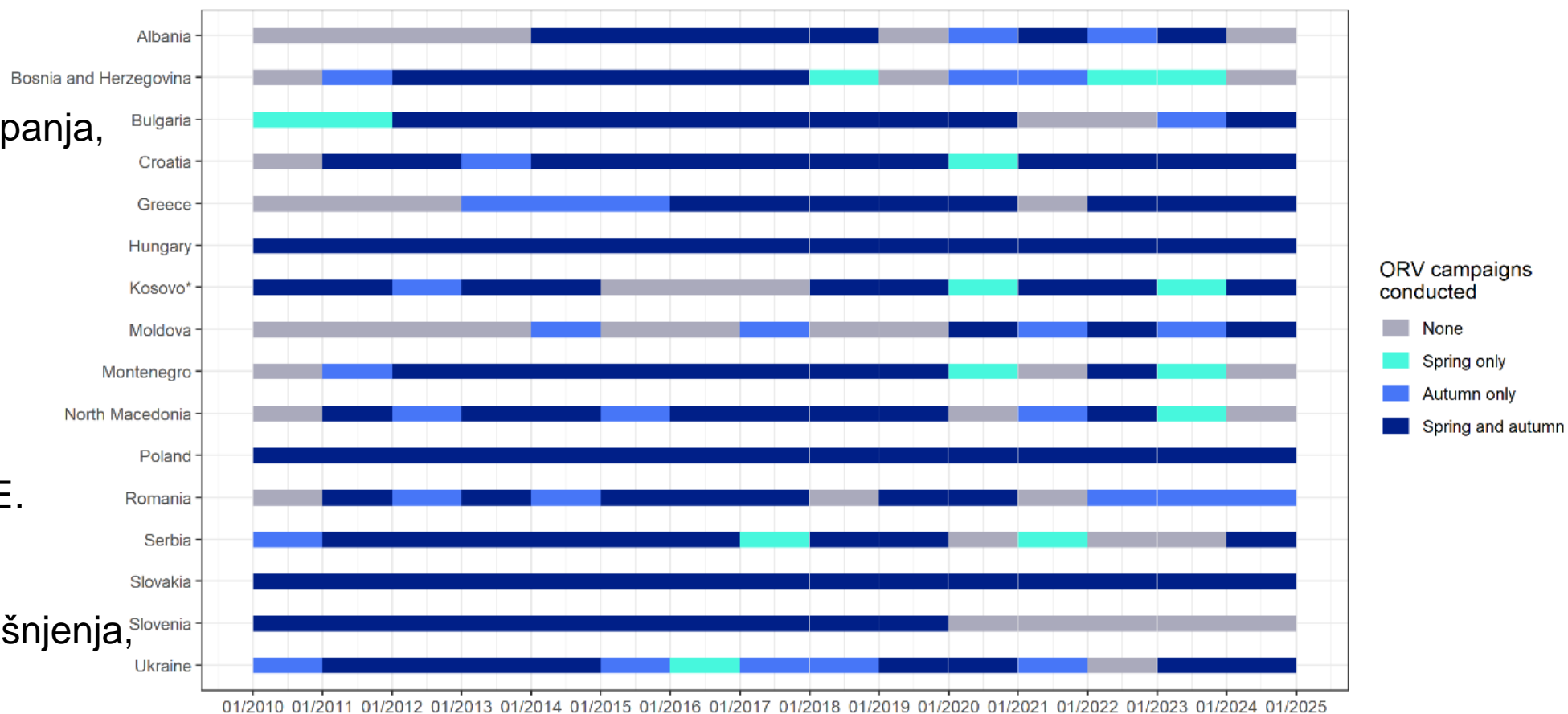
Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

ORV kampanje: pregled

2010-2024: 346 ORV kampanja, uključujući 165 prolećnih i 181 jesenju kampanju.

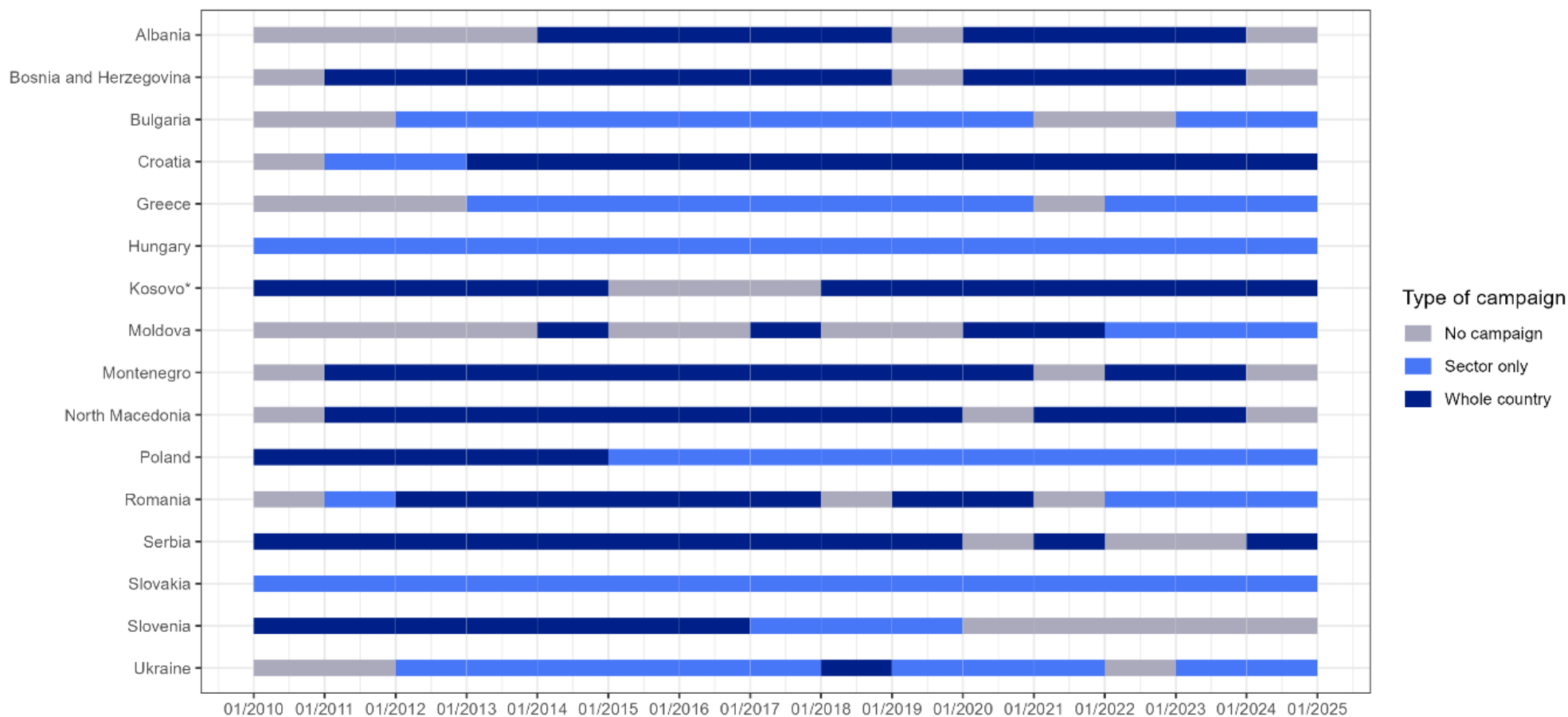
Nije bilo istovremene implementacije dve uzastopne kampanje od strane svih članica SGE.

Prekidi: administrativna kašnjenja, budžetski razlozi, politički kontekst, pandemija COVID-19, itd.

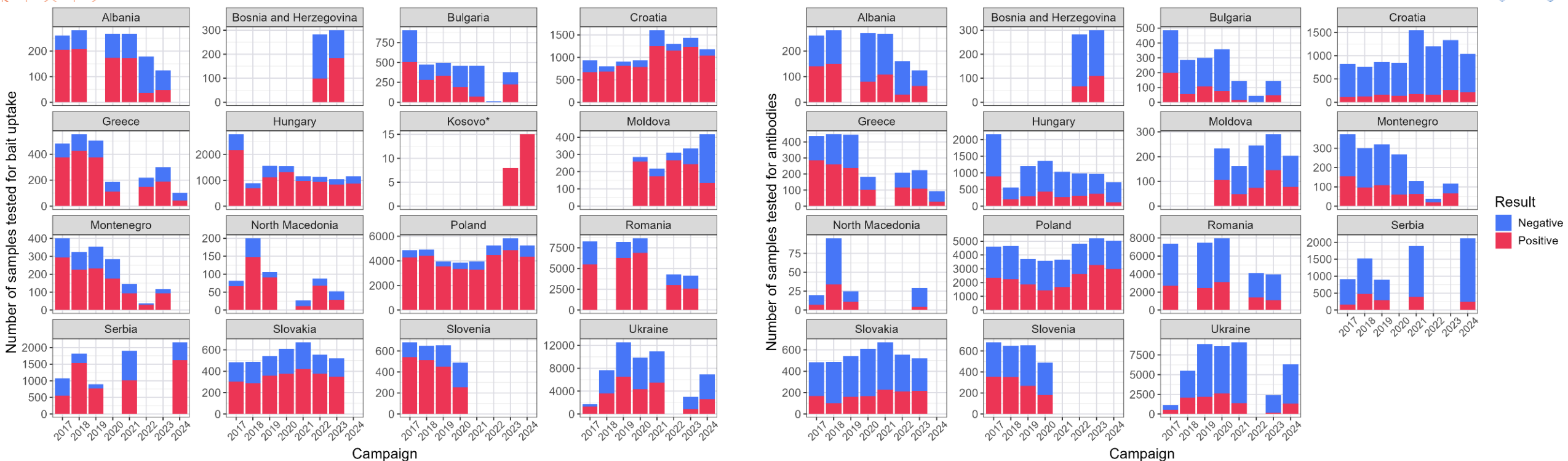
Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

ORV kampanje: pokrivenost

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

ORV kampanje: praćenje nakon vakcinacije.

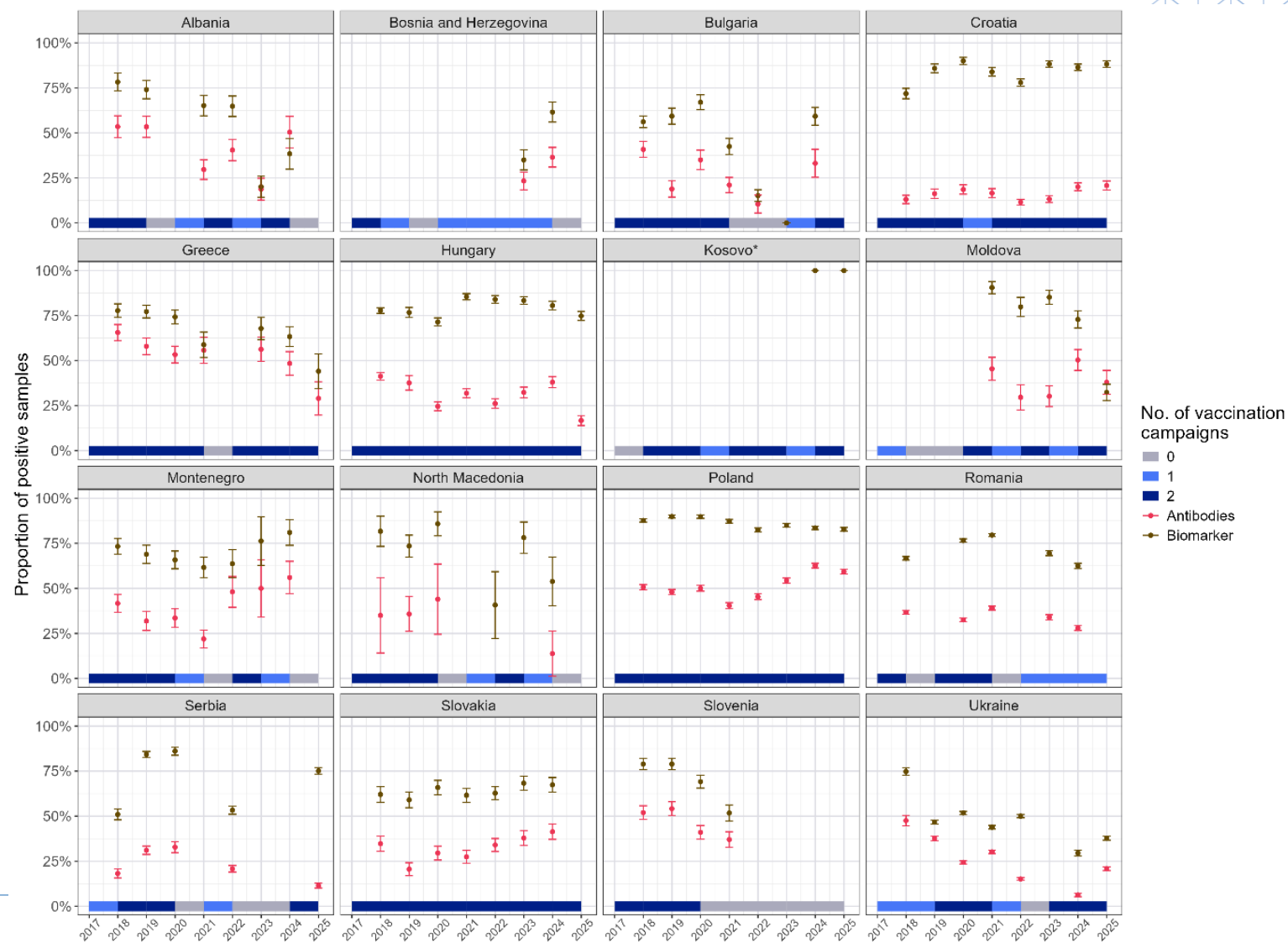
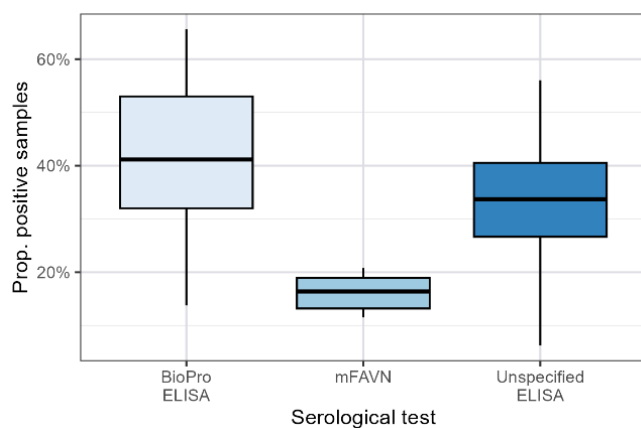

- 169.869 uzoraka lisica testirano na prisustvo tetraciklina (68% pozitivnih)
- 147.851 uzorak lisica testiran na prisustvo antitela protiv besnila (35% pozitivnih)

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

ORV kampanje: praćenje nakon vakcinacije.

- Osetljivost različitih testova koji se koriste za serologiju.
- Seroprevalencija naglo opada kada se ORV kampanje ne sprovode kontinuirano (čak i kada se propusti samo jedna od dve godišnje kampanje).
- Populacioni imunitet se ne uspostavlja odmah nakon što ORV kampanje ponovo počnu.

ORV kampanje: implementacija u 2024. godini

Kampanje koje pokrivaju celu nacionalnu teritoriju:

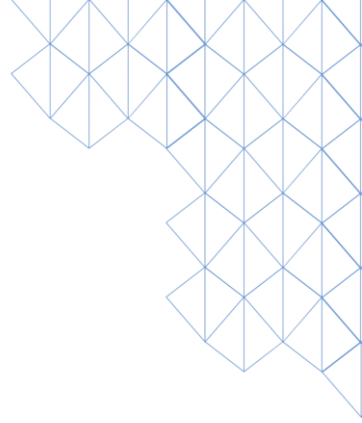
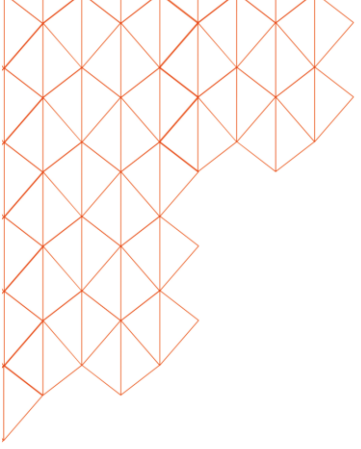
- *Priznate kao slobodne od besnila od strane EU: Hrvatska.*
- *Bez zvaničnog statusa, ali nema prijavljenih slučajeva u 2024: Kosovo*, Srbija.*

Kampanje koje ciljaju određena područja:

- *Zemlje slobodne od besnila koje vakcinišu područja sa visokim rizikom od ponovnog unošenja: Grčka, Bugarska.*
- *Područja perzistencije bolesti: Mađarska, Poljska, Slovačka, Rumunija⁽¹⁾.*
- *Cela nacionalna teritorija pogođena: Moldavija, Ukrajina.*

(1) Samo ručna distribucija vakcina sprovedena je u Rumuniji, u jesen 2024.

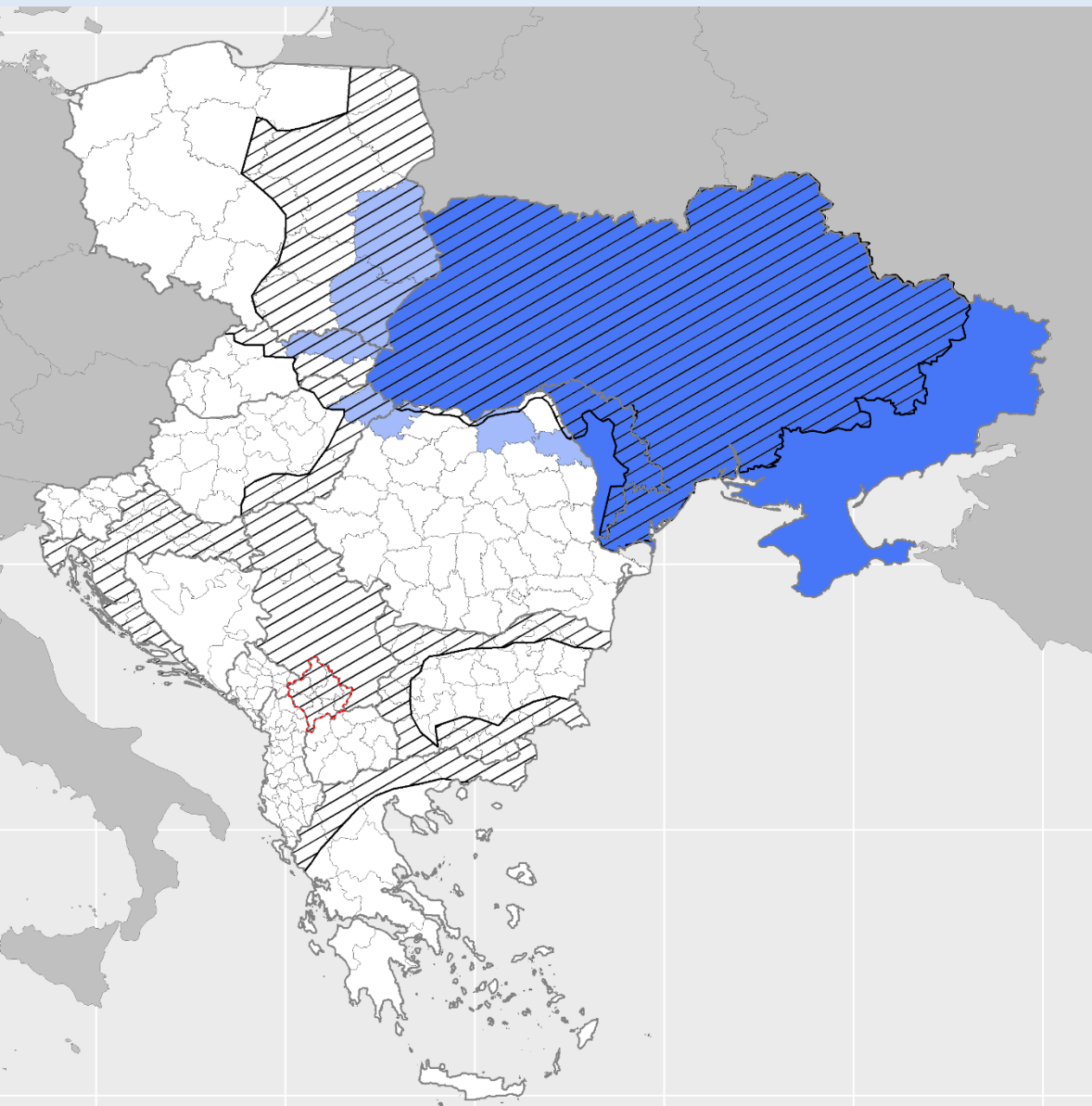

Rezultati: Deo 3 – sažetak

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

Sažetak epidemiološke i vakcinacione situacije za 2024. godinu

		Situation as of 2024		
ORV campaigns		None	Border area(s)	Whole territory
Whole territory	Croatia, Kosovo*, Serbia	-	-	-
Designated area(s)	Greece, Bulgaria	Hungary, Poland, Slovakia, Romania	Moldova, Ukraine	
None	Albania, Bosnia and Herzegovina, Montenegro, North Macedonia, Slovenia	-	-	
		None	Border area(s)	Whole territory

 Vaccination

Rabies cases

 No cases

 Reported locally

 Reported for whole country

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

GF-TADs Europe, Belgrade, 22-25/09/2025

Situacija u zemljama koje su i dalje prijavljivale slučajeve besnila između 2017. i 2024. godine

Mađarska:

- Ponovni prodor virusa besnila 2022. godine iz susednih endemskih područja, nakon četiri godine bez slučajeva.
- Slučajevi su nakon toga porasli, pri čemu je Mađarska prijavila više od 10 slučajeva godišnje u 2023. i 2024. godini.
- Infekcijski pritisak na graničnom području => pojačana implementacija ORV u okrugu Sabolč-Satmar-Bereg 2024. godine.

Slovačka:

- Ponovni prodor virusa besnila 2022. godine nakon šest godina bez slučajeva.
- Slučajevi su ostali sporadični nakon toga u 2023. i 2024. godini.

Poljska:

- Izbijanje besnila primećeno 2021. godine u povijatu gde je poslednji slučaj prijavljen najmanje 16 godina ranije. Ponovna pojava daleko od granice, ali sada deluje pod kontrolom.
- Trenutni slučajevi prijavljeni u 2023. i 2024. godini na granici endemskog područja.

Situacija u zemljama koje su i dalje prijavljivale slučajeve besnila između 2017. i 2024. godine

Rumunija:

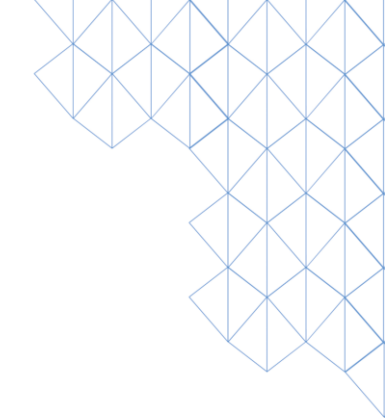
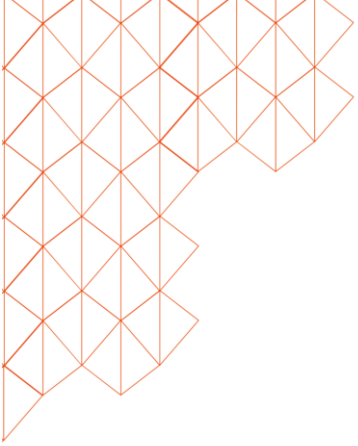
- Manje od 5 slučajeva prijavljivano je godišnje do 2021. godine.
- Povećana incidencija slučajeva od 2022. godine, u okruzima duž granice sa Ukrajinom i Moldavijom.
- Snažan pad pokrivenosti ORV, uključujući i zaražena područja: otkazivanje obe kampanje 2021. godine, samo jesenje kampanje sprovedene od 2022. godine, samo ručna distribucija izvršena 2024. godine.

Moldavija:

- Implementacija ORV je finansirana od strane EU od 2020. godine.
- Snažan pad broja slučajeva prijavljenih godišnje od 2021. godine.
- Blizina fronta bolesti => infekcijski pritisak ostaje veoma visok.

Ukrajina:

- ORV ne pokriva sva zaražena područja + poremećaji izazvani ratom (izostanak ORV kampanja 2022. godine).
- Nagli porast slučajeva primećen u 2023-2024. godini.

Diskusija i preporuke

Prevod na srpski jezik i adaptacija: Goran Karanović

ORV implementacija

Mnoge članice SGE više ne prijavljuju slučajeve besnila:

- Potreba za regionalnim, postepenim pristupom prekidu ORV kampanja u područjima koja su najudaljenija od fronta bolesti.
- Zahteva regionalnu koordinaciju, razmenu podataka i donošenje odluka.
- Potrebno je prvo povećati poverenje u slobodu od bolesti.

Unutar endemskog područja i oko njega:

- Privremeni prekidi u ORV kampanjama i propusti u vakcinaciji u zaraženim područjima dovode do ponovnog pojavljivanja bolesti.
- Potrebna je kontinuirana implementacija OVC, u svim zaraženim i rizičnim područjima, dva puta godišnje, svake godine.

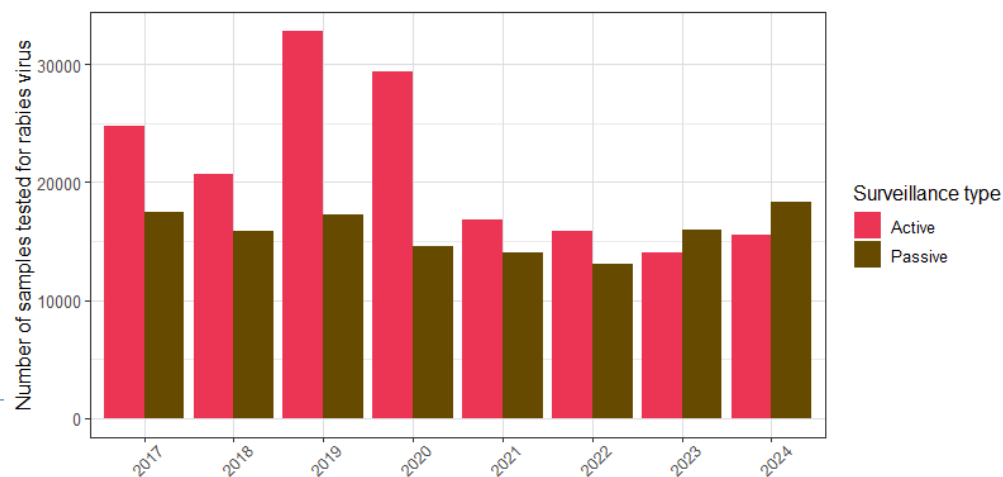
Nadzor nad bolešću

Nalazi ovog rada:

- Još uvek nema dovoljno dokaza o slobodi od besnila kod divljih životinja, nisko poverenje u slobodu od bolesti kod nekoliko članica SGE.
- Više od polovine uzoraka poticalo je iz aktivnog nadzora, ali je 81% slučajeva otkriveno pasivnim nadzorom: veća efikasnost (osetljivost) pasivnog nadzora.
- Ovo je posebno tačno kako incidencija bolesti opada: svi sporadični slučajevi otkriveni su pasivnim nadzorom.
- Značajne proporcije slučajeva otkrivene kod domaćih životinja.
- Kako se besnilo postepeno eliminiše, svest o bolesti opada paralelno.

Fokus na pasivni nadzor

Nadzor nad bolešću

Preporuke u vezi sa nadzorom nad bolešću:

- Pasivni nadzor: kamen temeljac sistema nadzora. Trebalo bi ga ojačati, posebno kod divljih životinja:
  - Aktivnosti podizanja svesti namenjene vlasnicima kućnih ljubimaca i stoke s jedne strane, i lovcima i drugim radnicima u divljini s druge strane (simptomi, važnost, način prijavljivanja).
  - Aktivnosti obuke i podizanja svesti namenjene veterinarima (oportunistički klinički nadzor).
  - Fokus na sistematskom testiranju uginulih životinja (uključujući i one nastradale u saobraćaju).
- Poverenje u slobodu od bolesti zahteva dosledno, visoko obimno testiranje uzoraka koje se sprovodi svake godine na celoj teritoriji.
- Neočekivane slučajeve treba temeljno istražiti od strane lokalnih vlasti, uključujući pojačano testiranje na besnilo divljih životinja pronađenih uginulih, ulovljenih ili ustreljenih. Npr: slučaj iz 2020. u D'mbovici.
- Mesto za sistematsko testiranje lovljenih ili uhvaćenih lisica van PVM (praćenja nakon vakcinacije)? Skupo (zdrava populacija), ali može obezbediti pokrivenost u područjima koja bi inače ostala slepa mesta.

Nadzor nad bolešću

Unaprediti razmenu informacija o nadzoru nad besnilom na regionalnom nivou:

- Podaci o negativnim nalazima su veoma vredni za nadzor nad bolešću, a nisu dostupni u zvaničnim izvorima kao što su WAHIS ili ADIS.
- Deliti geografsku distribuciju negativnih uzoraka na subnacionalnom nivou (potrebno za procenu efikasnosti nadzora, identifikaciju slepih mesta u nadzoru i izgradnju poverenja u slobodu od bolesti): koordinate ili subnacionalne administrativne jedinice.
- Deliti broj testiranih i pozitivnih životinja po vrsti životinje (divlja naspram domaće) za pasivni nadzor.
- Navesti naziv ELISA kompleta koji se koriste u serologiji, kako bi se omogućila korekcija rezultata seroprevalencije.

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

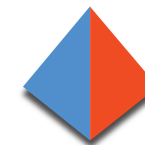
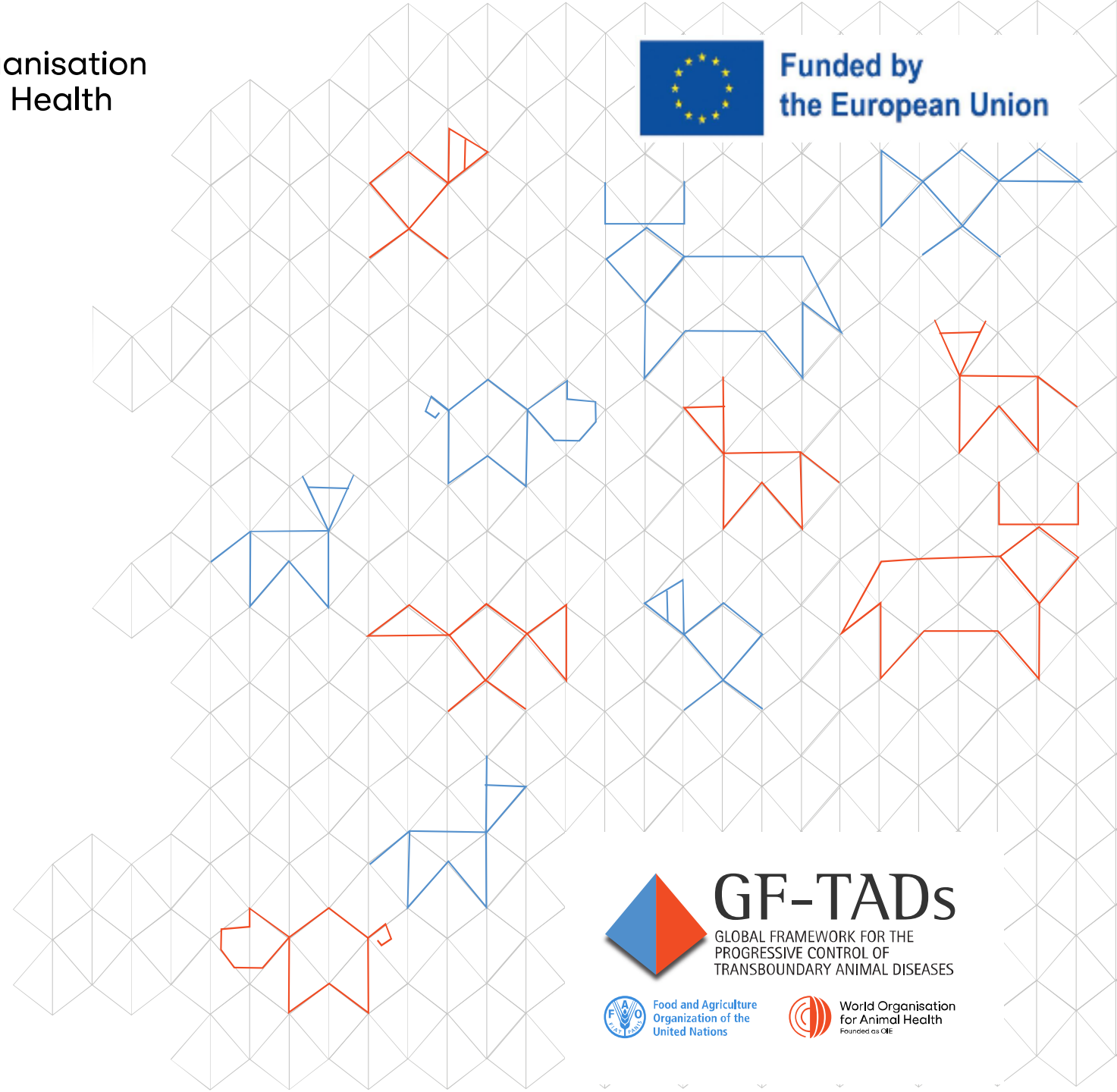

World Organisation
for Animal Health
Founded as OIE

Funded by
the European Union

HVALA NA
PAŽNJI

GF-TADS

GLOBAL FRAMEWORK FOR THE
PROGRESSIVE CONTROL OF
TRANSBOUNDARY ANIMAL DISEASES

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

World Organisation
for Animal Health
Founded as OIE

Dodatak: prevod i adaptacija izveštaja

SRBIJA ISPUNJAVA SVE KRITERIJUME
ZA RE-KLASIFIKACIJU U
ZEMlju SA
**NISKIM RIZIKOM
OD BESNILA.**

Prevod na srpski jezik i redakcija: Goran Karanović, kinološki sudija

U okviru inicijative: „Srbija nije Rizik!“

Cilj: edukacija javnosti i podrška institucijama Republike Srbije u procesu zvaničnog priznanja statusa zemlje slobodne od besnila.

Inicijativa „Srbija nije Rizik!“ – građani, udruženja i struka za fer status Srbije

Podrška rekvalifikaciji i ukidanju nepotrebnih administrativnih barijera

Zašto je ovaj prevod značajan?

Dostupnost ključnih podataka: Izveštaj dr En Majer, nastao u okviru SGE-RAB pod okriljem WOAAH i uz podršku Evropske komisije, prvi put je u celini preveden na srpski jezik i prilagođen domaćoj javnosti.

Potvrda epidemiološke stvarnosti: Analiza jasno pokazuje da Srbija od 2018. godine nema potvrđen slučaj besnila, te da ispunjava tehničke uslove za promenu statusa kod WOAAH i Evropske unije.

Razbijanje mitova: Prevod omogućava građanima, lovcima, veterinarima i nosiocima odluka da se upoznaju sa činjenicama – Srbija nije visokorizična zemlja, već je na korak do zvaničnog priznanja.

Inicijativa „Srbija nije Rizik!“ – ključne poruke

Faktički rabies-free već godinama: Poslednji slučaj besnila kod divljih životinja zabeležen je 2018. godine, kod domaćih 2012, a kod ljudi davne 1980.

Administrativni jaz naspram realnosti: Srbija se i dalje vodi kao visokorizična, dok susedne zemlje (Hrvatska, Mađarska, Rumunija) sa kasnijim ili aktivnim slučajevima uživaju povoljniji tretman.

Direktne posledice po građane i udruženja: Zastarela klasifikacija nameće obavezan titar test i 90 dana čekanja za putovanje sa ljubimcima u EU, otežava udomljavanje pasa u inostranstvu i koči pristup evropskim fondovima za sterilizaciju.

Podrška institucijama: Cilj inicijative nije pritisak, već konstruktivna saradnja – da Ministarstvo poljoprivrede i Uprava za veterinu pokrenu zvaničnu proceduru pred WOAAH i Evropskom komisijom.

Međunarodni eksperti potvrđuju: Na SGE-RAB7 skupu u Beogradu (septembar 2025) istaknuto je da Srbija ispunjava kriterijume za rabies-free status i da je spremna za formalnu reviziju.

Benefiti za celu zemlju: Zvanično priznanje donosi lakše kretanje ljubimaca, bolju međunarodnu poziciju, transparentnost, i otvara put ka uređenom sistemu brige o napuštenim životinjama.

Šta možemo zajedno da uradimo?

Potpisi peticiju „Srbija nije Rizik!“

Pridruži se inicijativi kao udruženje

– Detalji o peticiji i statusu Srbije: idealdale.com/kd/srbija-besnilo/

Prevod i adaptacija: Goran Karanović | Inicijativa „Srbija nije Rizik!“ | Bačka Palanka, mart 2026.

Cilj inicijative: da Srbija konačno dobije status koji zaslužuje – zemlja slobodna od besnila, uz fer tretman za građane, ljubimce i udruženja.